

ส่วนที่ 1

สภาพทั่วไป

และข้อมูลพื้นฐาน

ส่วนที่ ๑
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

เดิมตำบลสร้างถ่อน้อย เป็นตำบลที่อยู่ในความปกครองของอำเภอม่วงสามสิบ โดยทางราชการเห็นว่า ตำบลในเขตอำเภอม่วงสามสิบ มีอาณาเขตและใกล้เคียงที่ตั้งกิ่งอำเภอห้วยตะพาน หากผนวกให้อยู่ในเขตการปกครองของกิ่งอำเภอห้วยตะพาน ราษฎรจะมีความสะดวกในการติดต่อราชการมากขึ้น จึงได้รวมเอาตำบลสร้างถ่อน้อย เข้ามาอยู่ในเขตปกครองของกิ่งอำเภอห้วยตะพาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

ตำบลสร้างถ่อน้อย เกิดจากเรื่องเล่าอิงวรรณคดีอีสานเรื่องผาแดงนางไอ่ ว่าบั้งไฟจุดแข่งขันกันมาตกลงบริเวณนี้ รวมทั้งบั้งไฟของผาแดงด้วย โดยมีหลักฐานที่พบคือ ท่อไม้ฝังในเลนตมบริเวณน้ำคำทางทิศใต้ของหมู่บ้านสร้างถ่อนอก ห่างประมาณ ๑ กิโลเมตร มีอยู่ ๓ ท่อ (๓ เล้า) นอกจากนั้นบริเวณแห่งนี้รอบๆ หมู่บ้าน ก็เชื่อเหมือนในเรื่องของผาแดงนางไอ่ คือหนองหาน หนองคาย จากการสันนิษฐานท่อนไม้ที่พบฝังอยู่ในดิน หากสังเกตให้ดีบ่อน้ำลึกมากจะเป็นไปได้ว่าบริเวณนี้หาน้ำได้ยาก ปัจจุบันตำบลสร้างถ่อน้อย อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ห่างจากอำเภอห้วยตะพานไปทางทิศใต้ประมาณ ๖ กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดอำนาจเจริญประมาณ ๔๘ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๙๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕๗,๕๐๐ ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน

ทิศเหนือ	จรด	ตำบลหนองแก้ว และตำบลรัตนวารี
ทิศใต้	จรด	ตำบลจิกตุ และอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	จรด	ตำบลโพนเมืองน้อย และตำบลจิกตุ
ทิศตะวันตก	จรด	อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลสร้างถ่อน้อย เป็นพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนเล็กน้อย ถึงที่ราบ ในระดับความสูง ๑๕๐ เมตร ๑๔๐ เมตร และ ๑๓๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลตามลำดับ โดยทอดตัวจากทิศตะวันออกของตำบลลงสู่ด้านทิศตะวันตก และพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่

รายละเอียดการใช้พื้นที่ ดังนี้

พื้นที่ทั้งหมด	๕๗,๕๐๐ ไร่	หรือ ๙๒ ตารางกิโลเมตร
พื้นที่การเกษตร	๒๐,๓๔๙ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๘
พื้นที่อยู่อาศัย	๗,๒๘๘ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๗
พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	๒๕,๐๐๐ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔๗
พื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์	๔,๘๖๓ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๕

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะทางภูมิอากาศ มี ๓ ฤดู คือ

๑. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุก บางพื้นที่อาจมีภาวะน้ำท่วมแต่สภาวะไม่รุนแรงนัก
๒. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ตอนกลางคืนจะมีอากาศหนาว กลางแดดร้อนจัด
๓. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน จะมีอากาศร้อนจัด และแห้งแล้ง

๑.๔ ลักษณะของดิน

สภาพทั่วไปของดินบางพื้นที่จะเป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำ ไม่เก็บความชื้น บางพื้นที่เป็นดินเหนียว ทำให้น้ำท่วมง่ายในฤดูฝน ความอุดมสมบูรณ์ในดินมีมากในบางพื้นที่

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

ตำบลสร้างถ่อน้อย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
๑	บ้านสร้างถ่อนอก	นายณัฐพัฒน์ มีสัตย์	ผู้ใหญ่บ้าน
๒	บ้านค่าน้อย	นายประดิษฐ์ รักษาศรี	ผู้ใหญ่บ้าน
๓	บ้านสร้างถ่อใน	นายจันทน์ ยวนใจ	ผู้ใหญ่บ้าน
๔	บ้านคำข่า	นายตะนุ สมนาม	ผู้ใหญ่บ้าน
๕	บ้านคิมน้อย	นางสาวธัญญานันท์ วิริยะพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน
๖	บ้านหนองไหล	นายสาคร พุทธิชิน	ผู้ใหญ่บ้าน
๗	บ้านโนนแคน	นายสุริยันต์ จารุสิน	ผู้ใหญ่บ้าน
๘	บ้านหนองไหล	นางประภัสสร เสน่หา	ผู้ใหญ่บ้าน
๙	บ้านนาคู	นายสุริยันต์ พรหมวัลย์	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๐	บ้านใหม่พัฒนา	นายอานนท์ สุขใจ	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๑	บ้านสร้างถ่อนอก	นายอุทัย มีสัตย์	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๒	บ้านโนนแคน	นายสุนทร สุขใจ	กำนัน
๑๓	บ้านสร้างถ่อใน	นางสาวเพชรารากทอง	ผู้ใหญ่บ้าน

๒.๒ การเลือกตั้ง

การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย เมื่อวันที่ ๒๘ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

คะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๖,๒๘๖ คน
๒. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนรับบัตรเลือกตั้ง ๔,๔๓๔ คน
๓. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน ๑๘ บัตร
๔. จำนวนบัตรเสีย ๙๑ บัตร

คะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๘,๒๘๓ คน
๒. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนรับบัตรเลือกตั้ง ๔,๔๔๑ คน
๓. จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน ๒๕ บัตร
๔. จำนวนบัตรเสีย ๙๖ บัตร

๓.ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ประชากรตำบลสร้างถ่อน้อย	ประชากร (คน)			หมายเหตุ
	ชาย	หญิง	รวม	
รวมทั้งสิ้น	3,795	3,826	7,621	

(ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอห้วยตะพาน ข้อมูล ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

๓.๒ ข้อมูลเปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ผลต่าง +/-
2561	3,836	3,840	7,676	
2562	3,808	3,828	7,636	- 40
2563	3,818	3,832	7,650	+ 14
2564	3,819	3,833	7,652	+ 2
2565	3,795	3,826	7,621	- 31

(ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอห้วยตะพาน ข้อมูล ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

๓.๓ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ช่วงอายุ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อายุต่ำกว่า 18 ปี	618	607	1,225
อายุ 18 - 60 ปี	2,473	2,363	4,836
อายุมากกว่า 60 ปี	704	856	1,560
รวม	3,795	3,826	7,621

(ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอหัวตะพาน ข้อมูล ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

๔. สภาพสังคม

๔.๑ การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา ๗ แห่ง (ขยายโอกาส ๒ แห่ง)
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ๑ แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๔ แห่ง
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ๒ แห่ง

๔.๒ สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน ๒ แห่ง
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน ๑๖๑ คน
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๑๐๐

๔.๓ อาชญากรรม

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย ไม่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น แต่มีเหตุการณ์ลักขโมยทรัพย์สินประชาชนและทำลายทรัพย์สินของทางราชการ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อยก็ได้ดำเนินการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุดังกล่าว จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่าส่วนมากครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติภัยอย่างถูกวิธีมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน วิธีการแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถดำเนินการได้ตามหน้าที่และอำนาจในงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด คือการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดที่เป็นที่สาธารณะ ติดตั้งสัญญาณไฟกระพริบทางร่วมทางแยก รวมทั้งได้ตั้งจุดตรวจ จุดบริการประชาชนในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดหลายวัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องหาวิธีแก้ไขปัญหให้กับประชาชนตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้

๔.๔ ยาเสพติด

ปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลสร้างถ่อน้อย เมื่อเปรียบเทียบการติดยาเสพติดกับพื้นที่อื่นถือว่ายังน้อย และไม่มีรายงานว่ามีผู้ค้า เนื่องจากพื้นที่ทางตำบลสร้างถ่อน้อยได้รับความร่วมมือจากทางผู้นำ ประชาชน หน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย ช่วยสอดส่องดูแลอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย ทำได้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่เท่านั้น เช่น การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การแจกเบาะแส การฝึกอบรมให้ความรู้ ซึ่งทุกภาคส่วนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๔.๕ การสังคมสงเคราะห์

๑. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	จำนวน ๑,๕๕๖ คน	คิดเป็นเงิน	๑,๓๘๑,๘๐๐ บาท/เดือน
แบ่งเป็นช่วงอายุ ดังนี้			
อายุ ๖๐ - ๖๙ ปี	จำนวน ๘๕๕ คน	คิดเป็น	๕๑๓,๐๐๐ บาท
อายุ ๗๐ - ๗๙ ปี	จำนวน ๔๗๕ คน	คิดเป็น	๓๓๒,๕๐๐ บาท
อายุ ๘๐ - ๘๙ ปี	จำนวน ๒๐๑ คน	คิดเป็น	๑๖๐,๘๐๐ บาท
อายุ ๙๐ ปีขึ้นไป	จำนวน ๒๕ คน	คิดเป็น	๒๕,๐๐๐ บาท
๒. เบี้ยยังชีพคนพิการ	จำนวน ๔๑๓ คน	คิดเป็นเงิน	๓๓๒,๐๐๐ บาท/เดือน
๓. เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์	จำนวน ๓๗ คน	คิดเป็นเงิน	๑๘,๕๐๐ บาท/เดือน

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

- ถนนดิน	๖	สาย
- ถนนลูกรัง	๒๖	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	๑๓	สาย
- ถนนลาดยาง	๖	สาย (ระยะทาง ๓๕ กิโลเมตร)

๕.๒ การไฟฟ้า

- ไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน	จำนวน ๑๓	หมู่บ้าน
- ครีวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า	จำนวน ๒,๐๗๖	ครัวเรือน

๕.๓ การประปา

การดำเนินการระบบประปา องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อยรับผิดชอบ จำนวน ๙ แห่ง และของหมู่บ้านรับผิดชอบ จำนวน ๔ แห่ง ซึ่งสามารถบริการจ่ายน้ำประปาได้อย่างทั่วถึงพอสมควรยกเว้นบางปีที่ประสบปัญหาภัยแล้งจะขาดแคลนน้บางส่วน เนื่องจากเป็นระบบประปาน้ำผิวดิน หรือปัญหาการชำรุดทรุดโทรมของเครื่องจักร เนื่องจากเป็นระบบประปาที่ก่อสร้างและใช้งานมาเป็นระยะเวลานาน

๕.๔ โทรศัพท์

- เสาสัญญาณโทรศัพท์มือถือ AIS ๒ แห่ง
- เสาสัญญาณโทรศัพท์มือถือ DTAC ๑ แห่ง
- เสาสัญญาณโทรศัพท์มือถือ TRUE ๒ แห่ง

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ประชาชนในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกพืชหมุนเวียน และเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น

- พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน

๖.๒ การประมง

ประชาชนในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย ที่ทำการประมงจะเป็นปลาตามธรรมชาติในแหล่งน้ำจืด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประมงเพื่อบริโภคภายในครอบครัวและมีบางส่วนที่จะทำเพื่อค้าขาย

๖.๓ การปศุสัตว์

ประชาชนส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ คือ วัว ควาย ปลาน้ำจืด เป็นต้น

๖.๔ การบริการ

ภายในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย มีสถานประกอบธุรกิจการค้า เป็นจำนวนมาก เช่น ร้านขายของชำ ร้านอาหาร ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง ร้านจำหน่ายอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านขายอาหารตามสั่ง ขายขนมไข่มุก โกดังเก็บสินค้า และ ร้านตัดผม เป็นต้น

๖.๕ การท่องเที่ยว

ตำบลสร้างถ่อน้อย มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ได้แก่

๑. ปางดงใหญ่ ปางดงใหญ่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่ประมาณ ๒๕,๐๐๐ ไร่ แต่เดิมเป็นป่าเบญจพรรณในปี ๒๕๐๐ - ๒๕๐๕ ราษฎรได้แผ้วถางทำไร่ ปอจนเป็นป่าเสื่อมโทรม ต่อมาราษฎรตำบลสร้างถ่อน้อย ได้เล็งเห็นความสำคัญของป่าและพยายามอนุรักษ์ทรัพยากรไว้ให้คนรุ่นหลัง จึงพยายามฟื้นฟูป่าให้กลับสู่สภาพเดิมและเพื่อสนองต่อคุณงามความดี สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จึงพระกรุณาโปรดเกล้าให้พระราชทานธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิตกับหมู่บ้านที่มีการรักษาป่าดีเด่น เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

๒. สวนสัตว์เปิดเฉลิมพระเกียรติบ้านนาคู ตั้งอยู่บ้านนาคู หมู่ที่ ๙ ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ จัดสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีพื้นที่ จำนวน ๓๒ ไร่ ภายในบริเวณสวนสัตว์ มีปูชนียสถานทางประวัติศาสตร์ หอคอยชมวิวของปางดงใหญ่ สัตว์ต่างๆ มากมาย

๓. ฝ่ายลำเซบาย ตั้งอยู่บ้านสร้างถ่อนอก หมู่ที่ ๑,๑๑ ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ก่อสร้างขึ้นโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์เพื่อก่อสร้างฝายกั้นลำเซบายสำหรับสูบน้ำเพื่อการเกษตร และการประมง และมีทัศนียภาพสวยงาม

๔. โครงการส่งเสริมศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อนอก มีอาคารทรงงาน มีโรงฝึกงานศิลปาชีพ ๒ หลัง มีอาคารจำหน่ายสินค้า ด้านหน้าของอาคารทรงงานมีป้าย พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่ ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าเมื่อคราวเสด็จตำบลสร้างถ่อน้อย วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

๕. สวนสาธารณะหนองสีโว ตั้งอยู่บ้านนาคู หมู่ที่ ๙ มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว

๖. ร้านกาแฟป่าดงใหญ่ ตั้งอยู่บ้านโนนแคน หมู่ที่ ๗ บริเวณถนนสายหลัก อจ ๔๐๐๓ มีการตกแต่งร้านที่สวยงาม สามารถดูวิวทิวทัศน์ทุ่งนาและป่าดงใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์

๗. ร้านตัดกางเกงป่าดงใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับสวนสาธารณะหนองสีโวและพระเจ้าใหญ่ พระศรีวิโรตมะมหวานานุรักษ์มณี บ้านนาคู หมู่ที่ ๙ มีผ้าฝ้าย ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ชุดผ้าไทย ขนม เบเกอรี่ และกาแฟ ไว้จำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจเรียนรู้วิธีการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ

๖.๖ อุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมบริการขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เช่น อยู่ซ่อมรถ ซ่อมรถเครื่องจักรทางการเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์และโรงสีข้าว ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในเขตตำบลสร้างถ่อน้อยยังไม่มีผู้ประกอบการ

๖.๗ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การพาณิชย์กรรมและการบริการภายในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย ประกอบด้วย ธนาคารชุมชน บัมน้ำมันขนาดใหญ่ บัมน้ำมันขนาดเล็ก กิจการค้าเช่าที่ ร้านอาหารตามสั่ง ลานรับซื้อข้าว ลานรับซื้อไม้ยูคาลิปตัส กลุ่มเย็บผ้า เป็นต้น

อาชีพในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน

อาชีพรอง กลุ่มอาชีพต่างๆ มีดังนี้

๑. กลุ่มทอผ้า
๒. ศูนย์ผลิตและจำหน่ายการแปรรูปไม้ไผ่
๓. กลุ่มเจียรไนพลอย
๔. กลุ่มเลี้ยงโคกระบงจระป่าดงใหญ่
๕. กลุ่มท่องเที่ยวและการเรียนรู้ตำบลสร้างถ่อน้อย

๖.๘ แรงงาน

แรงงานในเขตตำบลสร้างถ่อน้อยส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างทำงานทั่วไปแบบรายวัน เช่น จ้างทำการเกษตร จ้างทำสวน ทำไร่ เป็นต้น

๗. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ ๙๙.๕ % ศาสนาอื่นๆ ประมาณ ๐.๕ % มีสถาบันหรือองค์กรศาสนา คือ วัดและที่พักสงฆ์

๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี

ตำบลสร้างถ่อน้อย มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญ ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ จนถึงปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสานทั่วไป ฮีตสิบสอง คือ การทำบุญในรอบปี มีดังนี้

๑. บุญเข้ากรรม เป็นพิธีสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เพื่อการปฏิบัติขององค์ท่านให้พ้นจากอาบัติกิเลสต่างๆมีการให้ทานรักษาศีลภาวนาและแผ่เมตตากำหนดเวลาทำพิธีกันขึ้นในเดือนอ้าย

๒. บุญคูณลาน กำหนดพิธีในระหว่างเดือนยี่ เมื่อนวดข้าวในลานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะการทำบุญให้ทานเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวและหมู่บ้าน

๓. บุญข้าวจี กำหนดพิธีกันในกลางเดือน ๓ เฉพาะ " ข้าวจี " ก็คือข้าวเหนียวสุกหนึ่งสุกแล้วมานั่นเป็นก้อนอาจมีการทำไข่เพื่อเพิ่มความหอมแล้ว " อัง " หรือ " จีไฟ " ให้สุกอีกทีหนึ่ง ชาวบ้านจะรวมตัวกันทำที่หมู่บ้านหรือตามบ้านหรือไปรวมกันทำที่วัดเสร็จแล้วนำถวายให้พระภิกษุหรือสามเณรไดฉัน

๔. บุญผะเหวด หรือ บุญมหาชาติ มีการฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก ถือว่าเป็นการทำบุญมหากุศลที่ยิ่งใหญ่ พุทธศาสนิกชนไปร่วมทำบุญกันที่วัดกันอย่างมากมาย

๕. บุญสงฆ์ (สงกรานต์) โดยการตักน้ำเย็นที่ใสสะอาดประพรมด้วยน้ำหอมเจือแล้วนำไปสรงพระพุทธรูป พระภิกษุสงฆ์ สามเณร และผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ

๖. บุญบั้งไฟ เรียกอีกอย่างว่าบุญเดือนหกก็ได้ ความมุ่งหมายคือ ทำบุญกุศลที่วัดเสร็จแล้ว ตอนบ่ายก็จะมีพิธีจุดบั้งไฟเพื่อเป็นการบวงสรวงพระยาแถนเทวดาบนท้องฟ้าบันดาลให้ฝนตก และยังถือว่าเป็นบุญประจำท้องถิ่นของชาวตำบลสร้างถ่อน้อย ที่รักษาสืบต่อกันมา

๗. บุญข้าชะ ก็คือ " ข้าระ " หมายความว่าต้องการข้าระสิ่งที่ทรงูรงให้หมดมลทินเครื่องเศร้าหมองต่างๆโดยเฉพาะผ้าถุง ผ้าห่ม เครื่องใช้ที่สกปรกต้องซักฟอกข้าระให้สะอาดด้วยการทำบุญให้ทาน

๘. บุญเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนจะไปร่วมทำบุญเยี่ยมประเพณีที่วัดมีเครื่องถวายสักการะที่สำคัญก็คือ การหล่อเทียนพรรษา โดยการสลักเทียนเป็นลวดลายตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม

๙. **บุญข้าวประดับดิน** โดยการนำเอาข้าวห่อ ขนมหวาน และหมากพลู บุหรี่ นำไปวางไว้บนพื้นดินตามที่ต่างๆ เป็นการทำบุญอุทิศให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว นอกจากนั้นเมื่อทำบุญดังกล่าวแล้วก็ยังได้มีการเลี้ยงอาหารกันในระหว่างครอบครัวและแจกจ่ายไปตามญาติมิตรที่เคารพนับถือทั้งหลายในวันนั้นชาวบ้านก็จะพากันเข้าวัดรักษาศีลฟังธรรมเทศนาอีกด้วย

๑๐. **บุญข้าวสาก** ชาวบ้านได้นำข้าวต้ม ขนม เลี้ยงดูแจกจ่ายกันในตอนเพลของวันนี้ ชาวบ้านได้นำสำหรับข้าวและเครื่องไทยทานเพื่อนำเข้าไปถวายพระภิกษุในวัด

๑๑. **บุญออกพรรษา** ชาวบ้านและพระสงฆ์ตลอดจน สามเณรจะช่วยกันจัดทำได้ประทีปขึ้นในวัดตรงหน้าพระอุโบสถ แล้วนำประทีปธูปเทียนมาจุดบูชาพระรัตนตรัย

๑๒. **บุญกฐิน** ชาวบ้านได้พากันทำบุญกฐินหลังออกพรรษา ซึ่งถือตามคตินิยมในทางพระพุทธศาสนา นอกจากบุญกฐินแล้วยังมีบุญทอดผ้าป่า

๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย

๑. การแปรรูปจากไม้ไผ่ นำมาจักสานหรือประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น กระติบข้าว หวด ตะกร้า กระบุง กระดัง กระทอ ตลอดจนเครื่องมือในการดักจับสัตว์ และยังได้ประยุกต์สานเป็นของใช้ในครัวเรือนหลายประเภท เช่น กระจาดผลไม้ กระบอกลใส่เครื่องเขียน ตะกร้าใส่เสื้อผ้า เป็นต้น

๒. การใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่นมาต้มกินหรือฝนทา ในการรักษาโรคต่างๆ เช่น รักษาแผลภายนอกภายใน โรคผิวหนัง โรคไต โรคกระเพาะ และอื่นๆอีกมากมาย

การใช้ภาษาของประชาชนในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน หรือภาษาลาวอีสาน

๗.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

๑. ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม เป็นผ้าที่ทอด้วยมือ ที่วิจิตรงดงามมีลักษณะพิเศษ มีมากมายหลายประเภทตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมโต๊ะ สไบใหญ่เล็ก ชุดรับแขก ผ้าตัดเสื้อ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น

๒. ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ นำมาจักสานหรือประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น กระติบข้าว หวด ตะกร้า กระบุง กระดัง กระทอ ตลอดจนเครื่องมือในการดักจับสัตว์ และยังได้ประยุกต์สานเป็นของใช้ในครัวเรือนหลายประเภท เช่น กระจาดผลไม้ กระบอกลใส่เครื่องเขียน ตะกร้าใส่เสื้อผ้า เป็นต้น

๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ น้ำ

ทรัพยากรน้ำ มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ ลำเซบาย หนองสามขา ลำห้วยคำมะฮี ลำห้วยหว่า ซึ่งจะมีปริมาณน้ำตลอดทุกฤดู และอ่างเก็บน้ำที่สำคัญคือ หนองเบน ฝายลำเซบาย

(๑) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	๕	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	๕๑	แห่ง
- บ่อโยก	๑๐	แห่ง

(๒) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ ลำห้วย	๕	แห่ง
- บึง หนองและอื่นๆ	๔๖	แห่ง

๘.๒ ป่าไม้

๑) ความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ เป็นพื้นที่ป่าเบญจพรรณผสมป่าเต็งรัง มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด

๒) ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ เป็นป่าที่มีพืชสมุนไพรและเห็ดหลากหลายชนิด ชาวบ้านใช้เป็นอาหารและจำหน่ายได้

รายละเอียดการใช้พื้นที่ ดังนี้

พื้นที่ทั้งหมด	๕๗,๕๐๐ ไร่	หรือ ๙๒ ตารางกิโลเมตร
พื้นที่การเกษตร	๒๐,๓๔๙ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๘
พื้นที่อยู่อาศัย	๗,๒๘๘ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๗
พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	๒๕,๐๐๐ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔๗
พื้นที่ดินสาธารณะประโยชน์	๔,๘๖๓ ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๕

๘.๓ ภูเขา

เขตตำบลสร้างถ่อน้อยไม่มีพื้นที่ ที่ติดกับภูเขา

๘.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ป่าดงใหญ่ และฝายลำเซบาย ถือเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ในธรรมชาติมาก มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งทำมาหากินให้กับประชาชนในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย และแหล่งอาหารสำคัญของชาวตำบลสร้างถ่อน้อย และพื้นที่ใกล้เคียง

๘.๕ ลักษณะของแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในเขตตำบลสร้างถ่อน้อย มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง

๑.๕.๑ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	๕	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	๕๑	แห่ง
- บ่อโยก	๑๐	แห่ง

๑.๕.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ ลำห้วย	๕	แห่ง
- บึง หนองและอื่นๆ	๔๖	แห่ง

๘.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้

๑) ขนาดของแหล่งธรรมชาติ เป็นชุมชนที่ติดกับป่าดงใหญ่ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่

๒) สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ เป็นป่าเบญจพรรณผสม ป่าเต็งรัง ในฤดูฝนป่าจะเขียวชอุ่มมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น ส่วนในฤดูแล้งต้นไม้จะผลัดใบจะเห็นเป็นสีเหลืองอมส้มสลับกับสีเขียวเป็นบางส่วน

๓) ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวทางกายภาพของพื้นที่เป็นป่าที่ได้รับพระราชทานธง “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต” ซึ่งธงนี้เป็นธงที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชทาน ให้แก่ราษฎร เป็นหมู่บ้านหรือชุมชน ที่ได้ร่วมกันดูแลหวงแหน อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของหมู่บ้านหรือชุมชน ของชาติเป็นส่วนรวม โดยได้ร่วมแรงร่วมใจกัน อนุรักษ์ป่าไม้ในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน รักษาชีวิตสัตว์ป่า รักษาสิ่งแวดล้อม โดยไม่เข้าไป ตัดไม้ทำลายป่า แ้วถางทำไร่เลื่อนลอย หรือล่าสัตว์ และมีเห็ดหลากหลายชนิด